

עין משפט‏
גזר מצוה

טו:

הא דלא מסיק אלא שיעור ארעא. מימיה כיון דלא מסיק אלא שיעור ארעא אמאי נוטל שצח היתר על היציאה [א] וי"ל דנלאו הכי פריך שפיר הניחא כו' ולפי המסקנא דמוקי בנאפומיקי א"ש דאע"פ דלא מסיק ציה אלא שיעור ארעא נותן לו היציאה ללוקח

והשצח היתר על היציאה לוקח חנם כדין יורד לתוך שדה חבירו שלא נרשות: **הניחא** ל"מ"ד כו'. מפורש בהמקביל (לקמן דף קי:) (ויעין בכתובות דף סא: ד"ה מאי): **בגון** דשוייא אפותיקי. השתא מצי איירי דמסיק ציה אפי' שיעור ארעא ושצחא ואפ"ה כיון דשוייא אפומיקי צריך ליתן היציאה כדין יורד כו' כדאמר' בפרק המקביל (סז). גבי יתומים אומרים אנו השצחנו ורוזים היציא' דמיירי בנאפומיקי ואע"ג דמסיק צבו שיעור ארעא ושצחא דהא אס אציסה השצח גוצה הכל ומיניה אין ראייה דשאני יתומים שאין להם על מי לחזור ליקח היציאה דכיון שעשה אציסה אפומיקי הרי הוא כיורד לתוך שדה חבירו שלא נרשות שאינו מפקיד היציאה אצל בלוקח שאינו מפקיד כלום שהמוכר משלם לו היציאה והשצח שזה פוטרו מחובו מצינו למימר דאפילו בנאפומיקי כיון דמסיק ציה שיעור ארעא ושצחא שקיל הכל כשצציל שעשאה אפומיקי לא יגרע כמו וא"ת כיון דאמר ליה לא יהא לך פרעון אלא מוּו כשמוכר לאחר הוה ליה בלוקח מגולן שהרי אינו של מוכר א"כ למה נוטל מן המוכר השצח היתר על היציאה והא לוקח מגולן לשמואל לית ליה שצחא וי"ל כגון שמכרה קודם שצא זמנו של בעל חוב דחל המקח עד הזמן ולא דמי לגולן שלא חל המקח כלל דזווי

הוּו הלואה ואס ישלם שצח הוה ליה רצית ואפילו מכרה אחר הזמן היה סביר לפייס צע"ח צוויי וחל המקח שבה אין לו. מימיה כגהזל קמא (ב"ק דף נה. ושם: ד"ה דלמא) תנא ה' גוצין מן המחזירין שצח ומוקי לה צת"ח ידע דקרקע אינה גזולת אלאמא אפילו כהכיר צה יש לו שצח וי"ל דהתם מיירי כשקציל עליו אחריות: **ונתן** לו דשם מתנה. אכל צערכין פרק המוכר שדהו (דף כט: ושם) גבי המוכר שדהו צננת היוצל עמיה דאמר שמואל מעות חוזרין ליכא למימר אדם יודע שאין מוכר ציוצל דאין זה פשוט דהא אמר רב מכורה ויוצאה: **חזר** ולקחה כו'. בלא הכיר צה מיירי וקמיציעא ליה אס הגולן יכול לצטל המקח ולהחזיר לו מעותיו או לאו: **דמיית** דוקח. פרש"י אחר שלקחה ואין נראה דמייד שקנה הגולן זכה צו לוקח ואטו משום דמית ליה צתר הכי פקע כמו אלא יש לומר דמית קודם שלקחה הגולן מנגול (ו) ומית גולן) ל"ל שהיה חולה או גוסס כשעה שלקחה מנגול:

מאי

קלא א ב מיי פכ"ה מהל' מלה ומה ה' ה ו עיין בהשגות ובמ"מ סמך עשין נד טו"ש ע"מ ס' קטו ספק צ:

קבל ג מיי פ"ו מהל' זכיה ומתנה ה' כ סמך עשין מם טו"ש ע"ה עימן ג טו"ש צ: קבל ד מיי פ"ט מהל' גזילה ואצירה ה' ו ופכ"ה מהל' מלה ומה ה' א סמך עשין עג נה טו"ש ע"ה ס'מן קטו ספק א וסימן עג ספק א:

קבל ה מיי פ"ט מהל' גזילה ה' ו סמך עשין עג טו"ש ע"ה סימן קבל ו ד מיי פ"ח מהל' גזילה ואצירה ה' א ופי"ט מהל' מכירה ה' ג ופי"ח מהל' מלה ומה ה' ג סמך עשין נה טו"ש ע"ה ס'מן קטו ספק א וס' רכה ספק א:

קלו ח ט מיי פ"ט מהל' גזילה ואצירה ה' ט סמך עשין עג טו"ש ע"ה ס' שעד ספק א:

מוסף רש"י

בשבחה המגיע בכתפים. כגון תפלה שגדלה כל צרכה נותנה ללוקח או דמיה (ב"ק צה.). אפילו בשבחה המגיע בכתפים. צריכין לקרקע דבר מועט, דאין אין צריכין לקרקע הוּו להו פירות ולא מקצו שצח ובעל חוב גוצה שצחא קאמר ולא פירות גמורין (לקמן דף קי:). אי אית ליה זדוי ללוקח. שיעור דמי החוב (סו). שפיר. איכא למימר דארעא מעיקרא דדידיה הוא והוא דנחת לה שצח נרשות שקל שצחא חזוי ולא כנרעא הויל והוה מסיק ציה שיעור ארעא כולה (סו). לא יהא לך פרעון אלא מוּו. ואצימי הוּו ליה זדוי ללוקח לא מצי מסלק ליה (ב"ק צו.). אחריות טעות סופר הוא. שטר שאין צו אחריות גוצה מנכנס משועבדים. שלא הוּו זה מעות אלא בנאחריות שעבוד נכסיו והסופר טעה (כתובות דף ק) אחריות שאינו כחוב כשטר אלא נכתב השטר סתם, טעות ושגגה הסופר הוא וכמי שכתב צו אחריות דמי (שב"ס ב"ב קסס:). דלא נקרייא גזילה. אדם שמכר שדה גזולה לחבירו, מחור על הבעלים הראשונים ולוקחה מהם להעמיד צד הלוקח כי הוי דלא לקרייה גזולא (לקמן עב.).

רבינו חננאל

וזני מילי ברלא מסיק ביה בעל חוב אלא ק' בלבד אבל אם נושה צו כשיעור ארעא ושבחא נוטל הכל ואינו נותן ללוקח אפי' ההוצאה וזו שיגורא דשמואל היא ולא סובינן עלה (א) אלא לעולם נותן הבעל חוב ההוצאה ללוקח כפשוטה

דחא מותנתא וכי יחייב לו אפומיקי דאמר ליה לא יהא לך פרעון אלא מוּו השהד ואליבא דמ"ד אי אית ליה זדוי מסלק ליה לבע"ח בכווי מוקים להא מתניתא בשעשאה לו הלוה אפומיקי וחזר ומכרה. ואסקי' אפי' שבה המגיע בכתפים כגון עבדים שהגיעו להבצר וקמה להקצר שהגיעו ליטלם

(א) דצרי רבינו אלו הנה צריך כגון כשס ויוצא מאין דאמר ויעיין שם מ"ש שם ע"ג. (ב) וזכ"ה ה"י"ף כאן והוא ראייה לזה מפ' הנה עינים ע"ש.

שנים אוהזין פרק ראשון בבא מציעא

המגיע לכתפים. קרוב ליקצר אלא שעדיין צריכין לקרקע הוּו להו כפירות גמורין ואין בעל חוב גוצה אותו בלא יציאה: **והא מעשים צלל יוס**. דיני טורפי מקח באין לפני שמואל ומגבי לצעל חוב כל השצח עם הקרקע ואפילו מגיע לכתפים כל זמן שצריכין לקרקע: **הא**. דקתני נוטל יציאה מצעל חוב דלא מסיק ציה בעל חוב צמוכר שיעור ארעא ושצחא הלכך יהיצי בעל חוב ללוקח שצחיה ומסליק ליה. והאי דנקט למלמיה בלשון יציאה ולא תנא נוטל כנגד החוב מצעל הקרקע והמותר מצע"ח לאשמועינן היא גופא אמא דהיכא דליציאה יתירה על השצח אין לו אלא יציאה שיעור שצח: **הניחא למאן דאמר כו'**. פלוגתא היא בכתובות (דף סא:).

אי איס ליה זדוי ללוקח. לפרעו החוב: **לא מצי מסלק ליה לנע"ת**. מן ארעא דנע"ח קדים: **שפיר**. דמצי למימר דהיכא דיש קרקע מותר על החוב עם השצח מסלק ליה ללוקח צוויי על כרחו דלוקח ולא מצי אמר לוקח הצ לו מן ארעא שיעור שצחי דאמר כוליה דידי ואמ ירדת צה שלא נרשות: **דשוייא נהליה**. לזה לצעל חוב אפומיקי להא ארעא והכל מודים צו דאי הוה ליה זדוי ללוקח לא הוה מצי מסלק ליה: **הכא במאי עסקינן**. האי צרייתא דלעיל: **הכיר צה**. לוקח בנרקע וז: **שאינה שלו**. של מוכר שגזולה היתה אצלו ולקחה: **מעוט יש לו**. מן המוכר לכשיציאנה גזול מידו: **שצח אין לו**. שקרקע זה אינו קנוי לו: **לא מקביל**. לשמור: **מעוט חוזרין**. הקדושין חוזרין לו: **צין לרב דאמר כו'**. כלומר היכי מצינן לומר טעמא דרצ משום דגמר ונתן לשום פקדון וטעמא דשמואל משום דגמר ונתן לשום מתנה ואי הוה דעתיה לחד מהך היכי הוה נחית להאי ארעא לעוצדה ולאכול פירותיה על כרחיה סבור היה שיהא המכר קיים ולא היה צקי צדיו וטעמא דפלוגתא דרצ ושמואל טעם אחרניא הוא: **דסו עציז**. הגולן: **לרב דאמר פקדון פקדון**. כלומר אליצא נהוו פקדון ולשמואל מפרשין דהאי אמר זדוי נהוו מתנה: **הלכסא**. כפלוגתא קמייתא יש לו מעות ויש לו שצח: **ואע"פ דלא פירש**. ולית לן דשמואל דאמר שצח צריך לימנך: **ואחריות טעות סופר הוא**. ולית לן דשמואל דאמר שעבוד צריך לימנך: **חזר**. גולן ולקחה מצעלים הראשונים לאחר שמכר ללוקח: **מהו**. להיות צמקוס צעלים כאליו לקחה אחר ויוציאה מיד הלוקח: **אמר ליה**. לא מצי לאפקוחה שכשמכר מכר לו כל זכות שצחא לידו וכשלקחה לא לקחה אלא כדי שתהא מקוים ציד הלוקח: **דלא יקריייה גזולא**. שלא יחרפנו לוקח זה כשיציאנה גזול מידו ויקרלנו גולן לכך חזר להעמיד ממכרו: **דמיס**

הא

הראשונים מהו. ופשט ליה מה מכר ראשון לשני כל זכות שתבוא לידו מאי טעמא זוטא וטורא אמר ניהא ליה דלא נקרייה גזולא. רב אשי אמר ניהא ליה דליקום בהימנותיה. דברים פשוטים הן ודוראי קנאה הקונה אותה מן הגולן כיון שקנאה הגולן מן הגזול.

מסורת הש"ס

א) צ"ק נה: וש"י לקמן קי: ב) [לקמן קי: צ"ק נ"א.] א) נצ"ק נ"ו. ולקמן קי: א) אלא גריוולא (ד) גיטין מה. [וקדשין מ"ו] ערכין ג. (א) ולעיל יד. כתובות קד: צ"ב קסט: א.) ו) [לקמן עב: א.] ו) [צ"ל קודם ד"ה דשוייא.] ח) וכן עוד בתוס' צ"ק נ"ו. ד"ה הניחא וע"ע מוס' לקמן נה. ד"ה הניחא, ט) ס"א ובמה הכי מית גולן שהיה כו',

הגהות הב"ח

(א) גמ' ורבי אמי מיה:

גליון הש"ס

גמ' בעות חוזרין. עי' צ"ב עמ ע"א מוס' ד"ה אכל: שם חזר ולקחה מבעליה. עי' בהר"ש פ"ו מ"ג דמורומות:

הגהות הגר"א

[א] הוס' ד"ה הא כו' אמאי נוטל ש"ה על היציאה. צ"ב ולי' דחזר קושי' גמ' באתם הניחא כו' כיון יורד שלא נרשות וזמו בנאפומיקי (וכי"כ התמנ'ין במלחמות דלא כש"ך ס' קט"ו ס"ק צו:)

רבינו חננאל (המשך)

בכתבו הוצאת כיון שצריין לקרקע חזן הכל נוטלם הבעל חוב בחובו. וכבר פירש' היטב בפרק המקביל שדה מחבירו בעינן שלשה שמין להן השבח ומעלין אותן בדמים ואילו חן כבוד לפשוט ובעי"ח ליתומין ובעל חוב ללקוחות לדעולם נוטל הלוקח ההוצאה חזן הבעל חוב כפשוטו דחא מתניא דלא גרע מן היורד לשדה חבירו ונטעה שלא מרשותו דק"ל שמין לו יורד על התחתונה ופירשונה בפ' מי שמת. הכיר בה שאינה שלו ואסיקנא רב אמר מעות יש לו שבח אין לו. ושמואל אמר אפי' מעות אין לו. ואסיקנא רב אמר מעות פקדון ושמואל אמר מעות מתנה וכן לענין מקדש אחותו רב אמר מעות פקדון וחוזרין ושמואל [אמר] מעות מתנה ואין חוזרין וצריכא. אמר רבא הלכתא המוכר שדה לחבירו ונמצאת שאינו שלו יש לו מעות ויש אחותו רב אמר מעות יש לו שבח אין לו ואחריות שטות סופר הוא בין בשטרי הלואה בין בשטרי מקח וממכר (ב) אבל אם נטע אילנות והשיביו בין הלוקח בין הגולן לוקחין שיעור שבהם מן הגזול. חזר דרבעא שמואל מרב האו לקחה מן הבעלים

הראשונים מהו. ופשט ליה מה מכר ראשון לשני כל זכות שתבוא לידו מאי טעמא זוטא וטורא אמר ניהא ליה דלא נקרייה גזולא. רב אשי אמר ניהא ליה דליקום בהימנותיה. דברים פשוטים הן ודוראי קנאה הקונה אותה מן הגולן כיון שקנאה הגולן מן הגזול.